

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 135-ка
Дата 15.06.2023г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Рег. № 212100-10325, екз. № 1
15.06.2023 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

На № 133 КД/11.05.2023 г.

СТ А Н О В И Щ Е

от Калин Стоянов - министър на вътрешните работи
по конституционно дело № 7 от 2023 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Във връзка с определение на Конституционния съд от 11.05.2023 г. по конституционно дело № 7 от 2023 г., образувано по искане на Висшия адвокатски съвет за установяване на противоконституционност на чл. 159, ал. 2 от Закона за движението по пътищата (Обн. ДВ, бр. 20 от 1999 г.) (ЗДвП), предоставям на вниманието Ви следното становище:

I. **По допустимост:** искането, отправено до Конституционния съд от Висшия адвокатски съвет, е допустимо. Направено е от легитимен субект на инициатива съгласно чл. 150, ал. 4 от Конституцията.

С оспорената разпоредба се засягат права на граждани, ограничавани със закон - чл. 159, ал. 2 от Закона за движението по пътищата (ЗДвП, обн. ДВ, бр. 20 от 05.03.1999 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 14 от 10.02.2023 г.). Съгласно разпоредбата на чл. 159, ал. 2 от ЗДвП, не се издава свидетелство за управление на моторно превозно средство или негов дубликат, както и отнето свидетелство не се връща до заплащане изцяло на дължимите глоби.

II. **По основателност:** искането е неоснователно, поради следните съображения:

1. Притежаването на свидетелство за управление на моторно превозно средство (МПС) не е основно право на гражданите по смисъла на Конституцията. Конституционният съд може да прави преценка за пропорционалност при ограничаване на основни граждански права.

2. Притежаването на свидетелство за управление на МПС не е систематично свързано с правото на собственост (по чл. 17 от Конституцията) върху МПС.

3. Правото на всеки на свободно придвижване на територията на страната и възможността да се напускат нейните предели (чл. 35, ал. 1 от Конституцията) не може да се приеме, че е само чрез управление на МПС. В страната и в чужбина има най-разнообразни видове транспорт.

Необходимо е да се отбележи, че искането на Висшия адвокатски съвет засяга обществени интереси на **изрично определен брой адресати**, обусловени от качеството им на нарушители. Това разбира се не е субективна оценка, дори напротив това качество е безспорно установено. Освен наличието на качеството им на нарушители, са налице и признаци за придобиването на качеството и на нередовни платци по възникнали вече публични вземания. Всичко това води до въпроса, кое право следва да се гарантира от органите на държавно управление, правото на определена група, обединена в качеството ѝ на законоустановен нарушител и нередовен платец или напротив на цялото общество. Може да се обоснове, че държавният интерес е дейност по ефикасно събиране на публичните вземания за осигуряването на националната сигурност, социалните плащания, както и на всички други публични разходи, обвързани с гарантирането на основните права и свободи на гражданите на Република България.

По отношение на посочените основания за противоконституционност безусловно следва да се стъпи върху гарантирането както на обществения, така и на държавния интерес. В разгледаната разпоредба на чл. 159, ал. 2 от ЗДвП е определена юридическа рестрикция към определен брой граждани, за да се гарантира не само ефективното изпълнение на публично задължение, но и с цел да се извърши дейност с превантивен характер. Целта за налагането на административна санкция е именно да се поправи и превъзпита нарушителя и да се въздейства предупредително и възпитателно върху останалата част от обществото за неосъществяването отново на същото правонарушение. Ако една санкция, ако не се налага ефективно и няма възпиращо действие за осъществяването на правонарушение, тя би била лишена от смисъл. Ако не се санкционира нарушителя или прилагането на санкцията за неспазването на предвидените в диспозицията права и задължения е неопределена във времето, то тогава какво би възпряло извършването на ново правонарушение. Всичко това би довело до разпад както на върховенството на закона, така и на структурата на всяка юридическа норма. Принудителният ред за изпълнение на публични вземания не следва да се обвързва с реда по налагане на принудителна административна мярка или административна санкция. Принудителната административна мярка по своята правна същност не е нито административно наказание, нито способ за обезпечаването на принудително изпълнение. Административното наказание от друга страна е изрично предвидена юридическа санкция за неспазването на предвиденото в диспозицията конкретно правило за поведение. Юридическият факт, порождащ административнонаказателното правоотношение, винаги е човешка проява, която въздейства отрицателно върху цялостната система от обществени отношения, съществуващи в дадено общество към момента, в който се осъществява посегателството. Страни или участници в него са държавата, в лицето на нейните органи, овластени да засягат принудително законните права и интереси на нарушителя, и самия нарушител на законоустановените правила. Държавата като

страна е овластена от законите да въздейства принудително върху правната сфера на виновния, като по този начин я засяга отрицателно. Нарушителят пък е задължен от законите да търпи всички правомерни действия на компетентните държавни органи, засягащи неговите права и интереси при осъществяване на административнонаказателната отговорност. В кръга на административнонаказателната отговорност първото правомощие на държавата е да накаже нарушителя за негово неправомерно поведение, като му наложи наказание с влязло в сила наказателно постановление, фиш или електронен фиш или го ограничи с принудителни административни мерки, съобразно предвиденото в съответната норма и при спазване на съответните законови предписания, така че за конкретното нарушение да бъде наложено конкретно наказание, точно определено по вид и размер. Второто правомощие на държавата е да изпълни наложеното наказание, т. е. да подложи наказания на онези ограничения и лишения, които са предвидени в закона и които са съдържанието на наложеното наказание.

От друга страна правоспособността сама по себе си не е абсолютна величина, която не подлежи на контрол. Свидетелството за управление на МПС е не само документ по смисъла на своето съдържание, но е и гарант за сигурността на останалите участници в движението. Затова когато е налице правонарушение, в зависимост от неговата качествена и количествена характеристика, следва да се осъществи законоустановен контрол за неговото преустановяване и осигуряване на безопасността на другите участници в движението. Това е не само право, но и задължение на правоохранителните органи за осигуряването на реда на държавно управление. В тази връзка не считам, че в основата на разпоредбата на чл. 159, ал. 2 от ЗДвП стои икономически интерес за събиране на вземания на държавата. Посочената разпоредба би следвало да се разглежда в контекста на правомощието на държавата да изпълни наложеното наказание, налагайки ограничения с цел да се поправи и превъзпита нарушителят към спазване на закона и добрите нрави, да се въздейства предупредително спрямо него и да му се отнеме възможността да върши други нарушения, като се въздейства выпитателно и предупредително и върху другите членове на обществото. Цитираната норма на ЗДвП третира неиздаването на свидетелство за управление на моторно превозно средство или негов дубликат, и невръщане на отнето такова, **до заплащане изцяло на дължимите глоби**, т. е. до осъществяване на добросъвестно поведение от страна на нарушителя по отношение изпълнение на наказанието глоба, наложена му за извършено от него административно нарушение и обвързва поведението на компетентните държавни органи с това понятие. В тази връзка цитираната разпоредба от ЗДвП следва да бъде разглеждана през призмата на обективен, реален и законов механизъм за изпълнение на наложеното административно наказание глоба, без наличието на който би се стигнало до неефективност при реализация на целите на наказанието и безнаказаност. Съществено в случая е да се отбележи, че глобата като вид наказание е предвидена в разпоредбата на чл. 13 от Закона за административните нарушения и наказания, т. е. прилагането на разпоредбата на чл. 159, ал. 2 от ЗДвП винаги е предхождано от неправомерно поведение на нарушителя, за което е наложено административно наказание глоба с влязъл в сила административен акт и недобросъвестно поведение от негова страна по отношение доброволното му изпълнение. В основата на този законов механизъм стои основният принцип, възприет от българското законодателство, че никой гражданин не може да черпи права от свое неправомерно поведение. В този смисъл следва да бъде отбелязано, че освен права и законни интереси, основният закон на Република България прокламира и определя задължения за гражданите, а именно да спазват и изпълняват Конституцията и законите, да зачитат правата и интересите на другите, както и да заплащат данъци и такси, установени със закон. Изложеното

до тук характеризира разпоредбата на чл. 159, ал. 2 от ЗДвП като ограничение на права и интереси на гражданите, което отговаря на всички условия, възпрети в практиката на Конституционния съд и Европейския съд по правата на човека, а именно - предвидено е в закон, наложено е с ясна правна норма с предвидими последици, преследва реализация на предупредителната и превантивната функции на наказанието в защита на обществените отношения, осигуряващи безопасността на движението по пътищата в контекста на засилващото се социално недоволство, като е постигнат баланс между засягането на индивидуалното право на личен живот и обществения интерес.

МИНИСТЪР

Калин Стоянов

Изготвил:

Главен юрисконсулт

Биляна Стойкова

12.06.2023 г.

Съгласували:

Началник на отдел НДПЕС

Петър Тошков

12.06.2023 г.

ВПД Директор на ДПНД

Александър Стефанов

12.06.2023 г.

Отп. в 2 екз.

Екз. № 1 -- деловодство ДКИАД (КД, ведно с преписка № 812100-8506/15.05.2023 г.)

Екз. № 2 - адресата

ПНД-01

(985)